

Verksamhetsuppföljning hälso- och sjukvård, Götgatan stödboende, Valhallagatans stödboende och Skyddat boende för kvinnor, Linköpings Stadsmission

Bakgrund

Under våren 2017 har kvalitets- och utvärderingskontoret enligt omsorgsnämndens kvalitetsuppföljningsplan för 2017 följt upp verksamheterna på Götgatan 38 respektive Valhallagatan 38 där Linköpings Stadsmission är utförare. Båda verksamheterna tillhandahåller stödbostäder till människor med missbruks- eller beroendeproblematik och ryms inom ett och samma avtal (ON 2011-23). Avtalstiden är 2011-10-01 – 2018-09-30. Vid uppföljningsbesök 2017-02-01 (Valhallagatan) och 2017-02-09 (Götgatan) framkom oklarheter gällande utförarens tolkning av de delar i avtalet som rör hälso- och sjukvård (HSL). Av denna anledning kopplades medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) in på ärendet för att särskilt följa upp hälso- och sjukvården i dessa verksamheter. Efterhand kom ytterligare en verksamhet i Linköpings Stadsmissions regi, skyddat boende för kvinnor (avtalets dnr ON 2013-284/ON 2013-495), att omfattas av uppföljningen. Skyddat boende för kvinnor har liksom verksamheterna på Götgatan och Valhallagatan under våren varit föremål för generell verksamhetsuppföljning som resulterat i uppföljningsrapporter (uppföljningarna har handlagts under ON 2017-71, Götgatan, ON 2017-74, Valhallagatan respektive ON 2017-227, skyddat boende). I föreliggande rapport har de delar som rör hälso- och sjukvård lyfts ur de tre generella verksamhetsuppföljningarna för att avhandlas separat. Skälet till detta är att i princip samma avtalsbrister har konstaterats vad gäller hälso- och sjukvård i dessa tre verksamheter, och att MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret hanterat dessa brister enligt särskild gång.

Metod

Efter att MAS kopplades in i ärendet genomfördes nya verksamhetsbesök på Valhallagatan (2017-02-23) och Götgatan (2017-02-27). Vid dessa besök deltog Anette Kanon (MAS) och Ulla Lindberg (planeringsledare). Enhetschef Gunnel Karlsson samt verksamhetsledare intervjuades på Valhallagatan. Eftersom Gunnel Karlsson även är enhetschef för skyddat boende för kvinnor kunde även denna verksamhet avhandlas vid besöket. På Götgatan intervjuades verksamhetsledare och två personal. Därefter bjöd MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret in ledningen för Linköpings Stadsmission till möte på omsorgskontoret 2017-03-08, där de identifierade bristerna diskuterades. Vid mötet deltog för Linköpings Stadsmission Sanna Detlefsen (direktor), Therese Linerhav (affärsområdeschef), Gunnel Karlsson och Madeleine Andersson (enhetschef Götgatan). För kvalitets- och utvärderingskontoret deltog Anette Kanon, Ulla Lindberg, Karin Josefsson (utredare) och Jonas Arnoldsson (planeringsledare). Ett formellt skriftligt påtalande i enlighet

med avtal skickades till Linköpings Stadsmission 2017-03-24, med krav på åtgärdande av uppmärksammade allvarliga brister inom en (1) månad. 2017-04-19 genomfördes ett verksamhetsbesök på skyddat boende för kvinnor, där Anette Kanon och Ulla Lindberg intervjuade Gunnel Karlsson, Therese Linerhav, verksamhetsledaren samt två personal. Linköpings Stadsmissions skriftliga åtgärdsredovisning inkom 2017-04-24. Efter att åtgärdsredovisningen kompletterats med kopia på underleverantörsavtal avseende sjukskötersketjänster godkände kvalitets- och utvärderingskontoret åtgärdsredovisningen. MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret genom Anette Kanon och Jonas Arnoldsson följde upp genomförda åtgärder genom besök på samtliga tre verksamheter 2017-05-29. På Götgatan intervjuades Therese Linerhav, verksamhetsledare samt sjuksköterska. Dessutom deltog för Stadsmissionen Azadeh Pendari (vik affärsområdeschef för sociala företag och LSS) vid mötet. På Valhallagatan intervjuades verksamhetsledaren och en personal. På skyddat boende för kvinnor Valhallagatan intervjuades verksamhetsledaren och en personal.

Avtal

Från avtalet för Götgatan och Valhallagatan (ON 2011-23):

”3.5.10 Kommunal hälso- och sjukvård

Kommunen har ansvar för hemsjukvård i stödbostäder för personer med missbruksproblem.

Utföraren skall svara för att hemsjukvård ges enligt hälso- och sjukvårdslagen, dvs. såväl förebyggande som direkt sjukvårdande. Insatserna skall ges upp till läkarnivå och finnas tillgängliga dygnet runt alla dagar under året.

Utföraren ansvarar för att dennes personal har kompetens att efter delegering utföra vissa hälso- och sjukvårdsinsatser. Utföraren får inte utföra hälso- och sjukvårdsinsatser om detta ansvar inte givits efter delegering av hälso- och sjukvården.

Landstinget ansvarar för aktiva psykiatriska insatser, vilket omfattar diagnostik, vård och behandling, ordination av läkemedel, olika former av psykoterapi, aktiv psykiatrisk rehabilitering samt prevention.

Utföraren skall etablera ett nära samarbete med landstinget för att stödet till den boende ska bli fullgott. Utföraren skall upparbeta med den psykiatriska vården och beroendekliniken.

Uppgift om anhörig/närstående skall, om sådan finns, finnas tillgänglig hos utföraren.

3.5.15 Dokumentation/journaler/genomförandeplan

Journalhandlingar skall finnas för varje person för att beskriva dels den vård och omsorg som ges enligt hälso- och sjukvårdslagen (patientjournalagen 1985:562) och det stöd som ges enligt socialtjänstlagen (SoL). Journalerna skall förvaras på ett betryggande sätt och vara oåtkomliga för obehöriga.

För personer i stödbostäder skall journaler enligt hälso- och sjukvårdslagen och SoL förvaras på stödbostäderna, men vara åtskilda. Journalerna skall vara lättillgängliga för berörd personal. [...]

3.5.24 Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS)

Medicinskt ansvarig sjuksköterskor (MAS) tillhör omsorg- och socialförvaltningen. Äldrenämnden och omsorgsnämnden har till MAS delegerat ansvar och tillsyn till de vårdgivare kommunen har avtal med.

Utförare skall följa Linköpings kommuns hälso- och sjukvårdsrutiner. Utförare skall snarast efter avtalstidens början kontakta MAS för genomgång av rutiner.”

Från avtalet för skyddat boende för kvinnor (ON 2013-284/ON 2013-495):

”6.2.10 Kommunal hälso- och sjukvård

Utföraren ska svara för att hemsjukvård ges enligt hälso- och sjukvårdslagen, dvs. såväl förebyggande som direkt sjukvårdande. Insatserna skall ges upp till läkarnivå, vara av god kvalitet, hållen en god hygienisk standard och finnas tillgängliga dygnet runt alla dagar under året. Detta gäller både permanent boende och boende på akutplats.

Landstinget ansvarar för aktiva psykiatriska och neuropsykiatriska insatser, vilket omfattar diagnostik, vård och behandling, ordination av läkemedel, olika former av psykoterapi, aktiv psykiatrisk rehabilitering samt prevention.

Utföraren måste etablera ett nära samarbete med landstinget för att stödet till den boende ska bli fullgott. Utföraren ska bl a uppjobba rutiner för samarbetet med psykiatriska kliniken och beroendekliniken. Rutiner för samverkan ska finnas såväl internt som externt.

Utföraren ska ansvara för och bekosta den utrustning och det sjukvårdsmaterial som krävs för att bedriva basal sjukvård inklusive tillfälliga sjukdomstillstånd och som inte personligt förskrivs till brukaren.

Utföraren ska arbeta med och registrera i de nationella kvalitetsregister som framgår av kommunens hälso- och sjukvårdsriktlinjer. www.linkoping.se/mas

I överenskommelse mellan kommunen och landstinget ansvarar landstinget för läkarinsatser i särskilt boende vilket regleras i särskilt avtal. Verksamhetschef i särskilt boende ska vid behov sammankalla till träff för uppföljning av avtalet med verksamhetschef vid den vårdcentral/vårdenhet som har ansvar för respektive boende.

Uppgift om anhörig/närstående skall, om sådan finns, finnas tillgänglig hos utföraren.

6.2.10.1 Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

I enlighet med Hälso- sjukvårdslagen (HSL § 24) ska det finnas inom varje kommun medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). MAS är sakkunnig i hälso- och sjukvårdsfrågor och har ansvar och tillsyn i särskilt boende och dagverksamheter. MAS är organisatoriskt placerade vid omsorgskontoret. Omsorgsnämnden har i

beslut delegerat till MAS ansvar och tillsyn även hos privata vårdgivare som kommunen har avtal med. Utförare ska följa kommunens riktlinjer och rutiner. MAS rutiner finns att hämta på www.linkoping.se/mas. Dessa riktlinjer kan ändras och fler kan tillkomma beroende på ny eller ändrad lagstiftning, nya föreskrifter från Socialstyrelsen eller politiska beslut.

6.2.10.2 Läkemedelshantering

Verksamhetschefen ska ansvara för att ta fram lokala rutiner för läkemedelshantering och fördela ansvaret för läkemedelshantering inom sin verksamhet i enlighet med SOSFS 2000:1. Rutinerna och ansvarsfördelningen ska dokumenteras i en lokal instruktion för läkemedelshantering med MAS lokala läkemedelsinstruktion som mall (finns att hämta på www.linkoping.se/mas). Utförarens lokala läkemedelsinstruktion ska uppdateras vid behov, dock minst en gång per år och delger kommunens MAS. Utföraren bör ansvara för att extern kvalitetsgranskning av läkemedelshantering utförs en gång om året.

6.2.10.3 Delegering

Verksamhetschefen ska ansvara för att personal har kompetens att ta emot delegering.

Enligt Socialstyrelsens föreskrift (SOSFS 1997:14) finns möjlighet för legitimerad personal att delegera arbetsuppgifter till annan personalkategori med reell kompetens. Delegering får inte förekomma för att lösa personalbristsituationer eller slentrianmässigt.

Vid delegering ska kommunens hälso- och sjukvårdsriktlinjer följas. Legitimerad personal ska ha personlig kännedom om den personal som erhåller delegering. Samtliga delegeringar ska följas upp vid behov, dock minst en gång per år.

6.2.10.4 Lex Maria

SOSFS (2005:28) Lex Maria, ska tillämpas för samtliga verksamheter som bedriver hälso- och sjukvård inom socialtjänst och verksamheter enligt LSS.

Omsorgsnämnden har delegerat till MAS att svara för anmälan till Socialstyrelsen om en person i samband med vård och behandling utsätts för risk, skada eller sjukdom. Bestämmelserna gäller för enskild yrkesmässig verksamhet som har avtal med nämnden och för offentlig verksamhet, det är ett led i den systematiska kvalitetssäkringen och kvalitetsutvecklingen. www.linkoping.se/mas

6.2.10.5 Patientsäkerhet och patientsäkerhetsberättelse

I enlighet med patientsäkerhetslagen har vårdgivare ansvar för att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete och att arbeta förebyggande för att förhindra vårdskador. Senast den 1 mars varje år ska en patientsäkerhetsberättelse vara upprättad av vårdgivaren. En kopia av patientsäkerhetsberättelsen ska lämnas till MAS.

6.2.10.6 Verksamhetschef

Utföraren är vårdgivare för den verksamhet som beställs av omsorgsnämnden. Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska det där det bedrivs hälso- och sjukvård, finnas

en verksamhetschef inom hälso- och sjukvården 1996:933. Verksamhetschefen ska ha lämplig högskoleutbildning och personlig lämplighet.

Utföraren ska vara anmäld i Socialstyrelsens vårdgivarregister.

6.2.10.6 Sjuksköterskans ansvarsområde

Sjuksköterskan ska ta tillvara det friska hos de boende och tillgodose de boendes omvårdnadsbehov. Sjuksköterskans arbete ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Sjuksköterskan ska medverka vid läkemedelsgenomgångar, vid vårdplanering, dokumentera enligt gällande författningar och ansvara för att den av läkaren ordinerade behandlingen utförs samt följa upp de boendes medicinska tillstånd.

Andra insatser som sjuksköterskan ska arbeta med kan till exempel vara rådgivning till de boende samt samverkan med andra vårdaktörer. Sjuksköterskan ska handleda och instruera övrig personal.”

Verksamhetsuppföljning

Vid intervjuerna vid verksamhetsbesöken och vid mötet med utförarens ledning 2017-03-08 har entydiga uppgifter framkommit gällande Linköpings Stadsmissions sätt att tolka avtalet respektive bedriva verksamhet vad gäller hälso- och sjukvård. Detta gäller samtliga tre aktuella verksamheter. Linköpings Stadsmission har tolkat avtalen som att utförarens skyldighet är att stödja/ledsaga de boende i kontakter med primärvården under dagtid vardagar, samt att säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård (upp till läkarnivå) under jourtid. För att säkerställa det senare har avtal funnits med underleverantör av sjuksköterskeinsatser under jourtid. På detta sätt ansåg Linköpings Stadsmission att verksamheterna tagit det hälso- och sjukvårdsansvar som följer av avtalet.

Utförarens sätt att bedriva verksamheterna vad gäller hälso- och sjukvård innebär bland annat att det har saknats tillgång till sjuksköterska under dagtid vardagar. Patienterna har vid behov istället fått vända sig till primärvården och slutenvården. Verksamheterna har inte heller tagit ett formellt ansvar för patienternas läkemedel. Vidare har det inte funnits några lokala läkemedelsinstruktioner upprättade, eller andra lokala hälso- och sjukvårdsrutiner. Inga patientjournaler har upprättats och årliga patientsäkerhetsberättelser har inte skrivits.

Skriftlig påtalande

Den sammantagna bedömningen efter uppföljningsbesöken och mötet med ledningen för Linköpings Stadsmission var att utföraren gjort sig skyldig till allvarliga avtalsbrott. I enlighet med avtal skickade MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret ett skriftligt påtalande till Linköpings Stadsmission 2017-03-24, med krav på åtgärdande av de uppmärksammade allvarliga bristerna inom en (1) månad. Linköpings Stadsmissions skriftliga åtgärdsredovisning inkom 2017-04-24. Av åtgärdsredovisningen framgår bland annat att utföraren har tecknat ett underleverantörsavtal för sjuksköterskeinsatser dygnet runt och att tidigare avtal avseende insatser under jourtid sagts upp. I det nya avtalet ingår enligt åtgärdsredovisningen såväl beredskapstjänstgöring dygnet runt som platsbesök vid

flera tillfällen per månad och boende. Kopia på det nya underleverantörsavtalet har inkommit till omsorgskontoret.

Uppföljning av vidtagna åtgärder

MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret har följt upp de åtgärder som Linköpings Stadsmission vidtagit med anledning av påtalade avtalsbrott genom besök i samtliga verksamheter 2017-05-29.

Uppföljningen visar att utföraren arbetar med att säkerställa hälso- och sjukvårdsansvaret. Utföraren har tillsammans med underleverantören genomfört en utbildning för personalen i verksamheterna för att kunna erhålla en delegering i läkemedelshantering. Därefter har personalen genomfört kunskapstester för läkemedelshantering som sjuksköterskan gått igenom med personalen och därefter delegerat dem. Nya utbildningstillfällen är inplanerade för den personal som missade första tillfället respektive semestervikarier. Därutöver är en utbildning i hantering av insulin inplanerad.

Sjuksköterskan uppger att patientjournaler är upprättade för samtliga patienter på Götgatan och skyddat boende, och att det för närvarande upprättas för patienterna på Valhallagatan. Det pågår ett arbete för att säkerställa inhämtande av samtycke för informationsöverföring mellan vårdgivare. Lokala läkemedelsinstruktioner är upprättade på alla tre verksamheter och kopior på dessa har skickats till omsorgskontoret. Vidare finns i verksamheterna upprättade signaturförtydligandelistor och arbete pågår med att upprätta lokala hälso- och sjukvårdsrutiner respektive individuella hälso- och sjukvårdspärmar för respektive patient. Sjuksköterskan berättar också att personal för närvarande instrueras vad gäller hälso- och sjukvårdsdokumentation. Kontaktuppgifter till sjuksköterska finns tillgängliga och är kända för personal i alla tre verksamheter.

Intervjuad personal är informerade om att de numera i första hand ska kontakta patientansvarig sjuksköterska vid hälso- och sjukvårdsfrågor. Personal från alla tre verksamheter har också hittills kontaktat sjuksköterska vid flera tillfällen, och sjuksköterska har börjat göra hälso- och sjukvårdsinsatser för några patienter. Intervjuad personal är positiva till de förändringar som skett gällande hälso- och sjukvården i verksamheterna.

Bedömning

Efter de initiala uppföljningsbesöken och mötet med ledningen för Linköpings Stadsmission gjorde MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret bedömningen att utföraren gjort sig skyldig till allvarliga avtalsbrott. Avtalsbrotten påtalades i enlighet med avtal skriftligen för utföraren 2017-03-24, med krav på åtgärdande av de uppmärksammade allvarliga bristerna inom en (1) månad. De åtgärder utföraren vidtagit med anledning av detta påtalande har följts upp av MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret. Uppföljningen visar att utföraren arbetar med att säkerställa hälso- och sjukvårdsansvaret och numera har tillgång till och faktisk närvaro av sjuksköterska i de tre berörda verksamheterna. Det är dock av största vikt att utföraren skyndsamt fullföljer det pågående arbete som ännu kvarstår.

Åtgärder

MAS och kvalitets- och utvärderingskontoret begär i nuläget ingen ytterligare redogörelse från utföraren men kommer att följa upp den fortsatta implementeringen av säkerställandet av hälso- och sjukvårdsansvaret på Götgatan, Valhallagatan och skyddat boende.

Anette Kanon
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Jonas Arnoldsson
Planeringsledare

Karin Josefsson
Utredare

Ulla Lindberg
Planeringsledare